

ΑΣΙ Χώρος

Κείμενα Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Ανάπτυξης

2019

29

Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης

Επιστημονικό Περιοδικό

αιχλώρος

Διεύθυνση:
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας
και Περιφερειακής Ανάπτυξης
Περιοδικό ΑΕΙΧΩΡΟΣ
Πεδίον Άρεως, 383 34 ΒΟΛΟΣ
<http://www.aeihoros.gr>, e-mail: aeihoros@prd.uth.gr
τηλ.: 24210 – 74486

Επιμέλεια έκδοσης: Εύη Κολοβού
Λαγού: Παναγιώτης Μανέτος
Σχεδιασμός εξωφύλλου: Γιώργος Παρασκευάς-Παναγιώτης Μανέτος

A. Ντάφλου	4
Μητροπολιτική Διακυβέρνηση - Χωρικός Σχεδιασμός: Η Τοπική Αυτοδιοίκηση σε προσαρμογή ή απομόνωση	
N. Κουραχάνης	25
Κοινωνικές πολιτικές στέγης στο Νότιο-Ευρωπαϊκό καθεστώς ευημερίας: Η στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης Αστέγων στην Πορτογαλία (2009-2015)	
S. Michael	49
City Branding Strategies: A model for the diagnosis of the perceived image of an urban cultural landscape through spatial approaches. The case of Larnaca city	
K. Πορτοκαλίδης	79
Κεντρικότητα και Αστικό Αποτύπωμα των Ελληνικών Μικρομεσαίων Πόλεων	
Π. Πραστάκος, Α. Λαγαρίας	100
Ανάλυση της αστικής μορφής με χρήση χωρικών δεικτών: Χρήσεις γης και χαρακτηριστικά κατοικιών στην Αττική	
N. Μωφά, Σ. Σταυριανάκης	147
Συγκριτική μελέτη των πολιτικών εγκατάστασης των προσφύγων του 1922 και του 2016 στη μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας	
ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	
K. Κουτσόπουλος	174
Το παράδοξο της ανάπτυξης στην Ελλάδα	
ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ	
E. Ψαθά	192
Σεραφείμ Πολύζος, (2015) Αστική Ανάπτυξη	

Σεραφείμ Πολύζος, (2015)
Αστική Ανάπτυξη
 Εκδόσεις Κριτική

Εύα Ψαθά

ΕΔΙΠ, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Π.Θ.

Όπως οι πόλεις μεταβάλλονται διαρκώς, η βιβλιογραφία που αναφέρεται στην εξέλιξη τους εκσυγχρονίζεται, ενώ ακόμη και οι θεωρητικές προσεγγίσεις επανατοποθετούνται, αν και με πιο αργούς ρυθμούς. Η ανάγκη, επομένως, για νέα σύγχρονα συγγράμματα στο ζήτημα της αστικής ανάπτυξης είναι διαρκής και επίκαιρη.

Ιδιαίτερα τα ελληνικά βιβλία με αντικείμενο την αστική ανάπτυξη είναι σπάνια και πάντα ευπρόσδεκτα, όχι μόνο επειδή πρόκειται για ένα πολυεπιστημονικό αντικείμενο με ακαδημαϊκό αντίκρισμα σε πλήθος πανεπιστημιακών τμημάτων διαφορετικού προσανατολισμού, αλλά και εξαιτίας της διαρκούς επικαιρότητας των ζητημάτων της ανάπτυξης στον πολιτικό και κοινωνικό διάλογο. Ιδιαίτερα, μετά την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης, το χωρικό αποτύπωμα της οποίας φαίνεται πως ενέτεινε παρά άμβλυνε τις ανισότητες μεταξύ περιφερειών και πόλεων, το ζήτημα της ανάπτυξης έχει βρεθεί και πάλι στο επίκεντρο του επιστημονικού ενδιαφέροντος.

Η αστική όπως και η περιφερειακή ανάπτυξη, όμως, δεν επιδέχονται μιας βιαστικής ερμηνείας, αλλά αποτελούν σύνθετα φαινόμενα που απαιτούν πολυτομεακή ανάλυση προκειμένου να ερμηνευτούν. Επιπλέον, η άσκηση της πολεοδομικής πολιτικής απαιτεί αφενός την κατανόηση των μηχανισμών της εξέλιξης των πόλεων και αφετέρου τη γνώση του σύγχρονου κοινωνικο-οικονομικού γίνεσθαι των ελληνικών (και όχι μόνο) πόλεων.

Σε αυτό το πλαίσιο τοποθετείται το βιβλίο Αστική Ανάπτυξη του Σεραφείμ Πολύζου, το οποίο αντιμετωπίζει την αστική ανάπτυξη ως ένα αυτόνομο –αν και διεπιστημονικό– γνωστικό πεδίο, τοποθετούμενο στη διεπιφάνεια μεταξύ χωρικής ανάπτυξης και αστικής οικονομικής. Παρουσιάζοντας σχετικά εκτενώς τη βασική θεωρία γύρω από τα ζητήματα εμφάνισης, εξέλιξης και μεγέθυνσης των αστικών κέντρων, δεν περιορίζεται στην ερμηνεία των συνθηκών εξέλιξης των ελληνικών πόλεων όπως προγενέστερα βασικά αναγνώσματα (για παράδειγμα το εμβληματικό, πλέον, ‘Η ανάπτυξη των Ελληνικών Πόλεων’ των Οικονόμου και Πετράκου), αν και μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για την κατανόηση των τελευταίων. Το βιβλίο εξετάζει τόσο τα πιο γνωστά και προβεβλημένα, όσο και τα λιγότερο εμφανή ζητήματα που αφορούν στην αστική ανάπτυξη, ως έννοια και ως αντικείμενο άσκησης πολιτικής.

Από τις κλασικές θεωρίες των Weber και Christaller μέχρι τις νεότερες θεωρίες για την έξυπνη πόλη και τη νέα αστικότητα (η οποία, παραδόξως, δεν αναφέρεται, αλλά περιγράφεται εμμέσως στο κεφάλαιο 9), το βιβλίο θίγει γνωστές αλλά και νέες αξιολογούμενες διαστάσεις της αστικής εξέλιξης, όπως ο αστικός τουρισμός, το μάρκετινγκ τόπου και οι επονομαζόμενες ως ‘έξυπνες πόλεις’, αναβαθμίζοντας την επικαιρότητα του περιεχομένου του. Οι αναφορές, όμως, στα σχετικά αντικείμενα, είναι συνήθως ιδιαίτερα σύντομες, στα όρια του ορισμού, και απουσιάζει μια συνοπτική, έστω, ανάλυση των τρόπων με τους οποίους τα αντικείμενα αυτά επεμβαίνουν στην αστική ανάπτυξη και διαμορφώνονται από αυτή.

Τα κεφάλαια του βιβλίου αποτελούν κατά κανόνα ‘επιτομές’ αυτόνομων γνωστικών αντικειμένων, αποδίδοντας έτσι το χαρακτήρα της πολυεπιστημονικότητας που χαρακτηρίζει το αντικείμενό του. Έτσι, γνωστικά αντικείμενα των χωρικών επιστημών όπως η χωροθέτηση των επιχειρήσεων, οι αστικές χρήσεις γης, η αστική πολιτική, το περιβάλλον και ο τουρισμός, αναλύονται συνοπτικά σε ξεχωριστά κεφάλαια, γεγονός που επιτρέπει τη διατήρηση της αυτονομίας τους κατά την ανάγνωση του βιβλίου. Ο συγγραφέας κατά κανόνα επιχειρεί πρώτα τη θεωρητική προσέγγιση του αντικειμένου του κάθε κεφαλαίου και σε πολλές περιπτώσεις παραθέτει στη συνέχεια παραδείγματα σχετικών φαινομένων που επικράτησαν στις ελληνικές πόλεις. Ακολουθώντας αυτή τη δομή το βιβλίο επιτυγχάνει να λειτουργεί τόσο ως βιβλιογραφία κατανόησης των θεωρητικών υποδειγμάτων όσο και ως βιβλιογραφία ερμηνείας των φαινομένων ανάπτυξης των ελληνικών πόλεων.

Αν και το βιβλίο δεν διαρθρώνεται σε διακριτά μέρη, μπορούν να διακριθούν δύο άδηλα τμήματα: Το μέρος I, που περιλαμβάνει τα 7 πρώτα κεφάλαια και είναι πιο θεωρητικό βάζοντας τις βάσεις για τα κεφάλαια που ακολουθούν και το μέρος II, που περιλαμβάνει τα κεφάλαια 8 έως 14 όπου εξετάζονται τα ειδικότερα και εν πολλοίς εφαρμοσμένα θέματα αστικής ανάπτυξης που περιέχονται στο βιβλίο.

Έτσι, στα κεφάλαια 1 και 2 γίνεται ιστορική αναδρομή του αστικού φαινομένου και παρατίθενται οι βασικοί ορισμοί και οι έννοιες που απασχολούν το βιβλίο στο σύνολό του. Παρά τη σύντομη έκτασή τους στα κεφάλαια αυτά συμπυκνώνονται οι συνθήκες για την εμφάνιση των οργανωμένων οικισμών και, κυρίως, επισημαίνεται η αλληλεξάρτηση μεταξύ αστικής οικονομίας, κοινωνίας και περιβάλλοντος. Στο κεφάλαιο 2 παρατίθενται, επίσης, με περιεκτικό τρόπο οι κοινωνιολογικές προσεγγίσεις του φαινομένου της αστικοποίησης και αναλύεται η αμφίδρομη σχέση της με την οικονομική ανάπτυξη, ενώ, όπως συνηθίζεται και σε επόμενα κεφάλαια, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στον τρόπο με τον οποίο που τα θέματα που αναλύθηκαν εφαρμόστηκαν στις ελληνικές πόλεις.

Στα κεφάλαια 3 και 4 εξετάζονται το μεταφορικό κόστος και η χωροθέτηση και χωρική κατανομή των επιχειρήσεων ως παράγοντες προσδιορισμού των πληθυσμιακών συγκεντρώσεων και της ανάπτυξης των πόλεων. Εδώ βρίσκουν τη θέση τους και οι θεωρίες του χώρου που τείνουν να θεωρούνται 'κλασικές' (όπως των Von Thünen, Weber, Christaller και Lösch), οι οποίες αποδίδονται από μία σύγχρονη οπτική, παρουσιάζόμενες με εποπτικό και ευνόητο τρόπο. Από την άποψη αυτή, η αντιπαραβολή θεωρητικού υποδείγματος και πραγματικού φαινομένου όπου γίνεται, (όπως στην εφαρμογή της θεωρίας του Christaller για την ερμηνεία του ελληνικού αστικού συστήματος) είναι ιδιαίτερα κατατοπιστική και προτείνεται η επέκτασή της και με άλλα παραδείγματα. Θα ήταν όμως ιδιαίτερα χρήσιμη και μια, συνοπτική έστω, καταγραφή της κριτικής έναντι των θεωριών αυτών, προκειμένου ο αναγνώστης να σχηματίσει πληρέστερη άποψη για τη χρησιμότητα και τα (μάλλον περιορισμένα) όριά τους ως εργαλεία ερμηνείας των αστικών φαινομένων.

Στα κεφάλαια 5 και 6 που ακολουθούν αναλύονται οι παράγοντες διαμόρφωσης του μεγέθους των πόλεων και της ιεραρχίας τους στα (εθνικά κυρίως) αστικά συστήματα. Εξετάζονται, επίσης, τα πρότυπα κατανομής πόλεων με βάση τον πληθυσμό τους με έμφαση στον κανόνα τάξης μεγέθους. Αν και τα πρότυπα αυτά έχουν κυρίως ακαδημαϊκό ενδιαφέρον, εφόσον δεν καταφέρνουν να ερμηνεύσουν ικανοποιητικά παρά ελάχιστα εθνικά συστήματα αστικών κέντρων, δεν θα μπορούσαν, όντως, να απουσιάζουν από ένα σύγγραμμα αστικής ανάπτυξης.

Με σημαντικές εισροές από την Αστική Οικονομική, το κεφάλαιο 7 εστιάζει στις χρήσεις της αστικής γης, κυρίως ως προς τον ανταγωνισμό τους για επικράτηση στον περιορισμένο αστικό χώρο και ως προς την αλληλεπίδρασή τους με τις αξίες της γης.

Το κεφάλαιο 8 εξετάζει το ρόλο της αστικής πολιτικής, παρουσιάζοντας αφενός τη διάρθρωσή της σε φορείς άσκησης και κατηγορίες μέτρων στην Ελλάδα και αφετέρου το περιεχόμενο των δράσεων που αυτή περιλαμβάνει. Αποτελώντας εξαίρεση στη συνήθη ανάπτυξη των κεφαλαίων εστιάζει αποκλειστικά στην ελληνική περίπτωση. Η παράθεση

επιλεγμένων παραδειγμάτων από τη διεθνή εμπειρία για λόγους σύγκρισης θεωρείται, όμως, κι εδώ σκόπιμη για την απόκτηση συνολικότερης εικόνας εκ μέρους του αναγνώστη.

Τα κεφάλαια 9 και 10 πραγματεύονται ζητήματα που διαμορφώνουν το αστικό τοπίο, όπως η οργάνωση των χρήσεων γης, οι συντελεστές δόμησης και τα στοιχεία του δομημένου και φυσικού αστικού περιβάλλοντος. Επειδή το κεφάλαιο 9 πάνει, ουσιαστικά, το νήμα του περιεχομένου από το κεφάλαιο 7, θα είχε νόημα η αναδιάρθρωση των κεφαλαίων του μέρους ΙΙ (δηλαδή μετά το κεφάλαιο 7) με μετατόπιση του κεφαλαίου 8 που πραγματεύεται τις αστικές πολιτικές προς το τέλος του βιβλίου. Στο ιδιαίτερα ενδιαφέρον τμήμα του κεφαλαίου 9 που αναλύει την έννοια, το ρόλο και τα χαρακτηριστικά της γειτονιάς, θα είχε ενδιαφέρον η προσθήκη των προβλέψεων των πολεοδομικών σταθερότυπων που εφαρμόζονται κατά την εκπόνηση των ΓΠΣ, προκειμένου να γίνει κατανοητό αν και με ποιον τρόπο τα θεωρητικά υποδείγματα που αναφέρονται έχουν ή όχι εφαρμογή στην ελληνική πολεοδομική πρακτική.

Τα κεφάλαια 11 και 12 πραγματεύονται δύο ειδικά θέματα της αστικής ανάπτυξης, και συγκεκριμένα τον αστικό τουρισμό και τα μεταφορικά δίκτυα, αναδεικνύοντας τη σημασία τους στην τοπική ανάπτυξη. Πρόκειται για κεφάλαια ιδιαίτερα χρήσιμα για την ανάδειξη κάποιων 'κρυφών' διαστάσεων της αστικής ανάπτυξης, με ιδιαίτερη εφαρμογής τις ελληνικές πόλεις.

Το κεφάλαιο 13 αναφέρεται στον ανταγωνισμό των πόλεων, θεωρούμενου, κυρίως, υπό το πρίσμα της ελκυστικότητας. Στο κεφάλαιο παρουσιάζεται συνοπτικά μία μέθοδος συγκριτικής αξιολόγησης της ανταγωνιστικότητας διαφορετικών πόλεων, λείπουν όμως αναφορές σε αποτελέσματα σχετικών αξιολογήσεων από ακαδημαϊκές ή και ευρωπαϊκές έρευνες, ίσως επειδή οι τελευταίες είναι συνηθέστερες σε επίπεδο περιφέρειας και όχι πόλης. Πολύ χρήσιμες είναι οι αναφορές στις στρατηγικές μάρκετινγκ και branding πόλεων, εφόσον αποτελούν ένα σύγχρονο εργαλείο αστικής ανάπτυξης που τώρα κάνει τα πρώτα του οργανωμένα βήματα στην Ελλάδα, οπότε θα είχε ενδιαφέρον και η προσθήκη κάποιας αναφοράς στα ελληνικά παραδείγματα.

Τέλος, το κεφάλαιο 14 δανείζεται, επίσης, θεωρία από την αστική οικονομική προκειμένου να παρουσιάσει συνοπτικά τις βασικές έννοιες που αφορούν στα αστικά ακίνητα και τη διαμόρφωση της αξίας τους. Λόγω της υψηλής θέσης του ζητήματος των αστικών ακινήτων στην ιεράρχηση των επιμέρους θεμάτων της αστικής ανάπτυξης, αλλά και λόγω της συσχέτισής του με άλλα θέματα που αναπτύχθηκαν σε προηγούμενα κεφάλαια (κυρίως στα 7, 9 και 10) θα ήταν χρήσιμη η αναθεώρηση της θέσης και αυτού του κεφαλαίου κατά τη δεύτερη έκδοση του βιβλίου.

Όλα τα κεφάλαια ξεκινούν με μία σύντομη περίληψη και καταλήγουν σε υποκεφάλαιο συμπερασμάτων, τα οποία είναι ιδιαιτέρως χρήσιμα, καθώς συνοψίζουν τα βασικά σημεία που οφείλει ο αναγνώστης να συγκρατήσει.

Η ενότητα με τις ερωτήσεις στο τέλος κάθε κεφαλαίου προσθέτει στο βιβλίο το χαρακτήρα εγχειριδίου, αναβαθμίζοντας τη χρησιμότητά του ως εκπαιδευτικό ακαδημαϊκό σύγγραμμα. Είναι όμως χρήσιμη και για τον μη ακαδημαϊκό αναγνώστη, που διαβάζει το βιβλίο με διάθεση ενημέρωσης, προκειμένου να βοηθηθεί στην εμπέδωση των όσων διάβασε αναζητώντας τις απαντήσεις.

Προς αυτή την κατεύθυνση συνεισφέρει και το πλήθος των γραφημάτων που περιέχονται, κατά κανόνα, στα πιο τεχνικά υποκεφάλαια οικονομικού χαρακτήρα, καθιστώντας το βιβλίο περισσότερο ευανάγνωστο. Σε πολλές, όμως, περιπτώσεις τα γραφήματα δεν εντάσσονται ομαλά στη συζήτηση που προηγείται και δεν συνοδεύονται από επεξηγήσεις των μεγεθών που παρουσιάζουν, ενώ και μια πιο σύγχρονη γραφιστικά απόδοσή τους, θα ήταν σκόπιμη. Αν και ο χαρακτήρας του βιβλίου δεν είναι οικονομοτεχνικός, η βελτίωση των γραφημάτων στην επόμενη έκδοση θα αναβάθμιζε αισθητά το βιβλίο.

Λόγω της διάστασης ακαδημαϊκού εγχειριδίου που φέρει το βιβλίο αλλά και του πλήθους των ορισμών και των εννοιών που προσεγγίζει, θα ήταν, τέλος, χρήσιμο να προστεθεί γλωσσάρι, προκειμένου ο αναγνώστης να ανατρέχει εύκολα στα συγκεκριμένα θέματα που τον ενδιαφέρουν κατά περίπτωση.

Συνοψίζοντας, το βιβλίο παρέχει πολύτιμα εργαλεία ανάλυσης και ερμηνείας των αστικών φαινομένων, χρήσιμα στους ερευνητές διαφόρων κλάδων που υπεισέρχονται στο πολύ-επιστημονικό γνωστικό αντικείμενο της αστικής ανάπτυξης. Είναι, όμως, ευανάγνωστο και εξαιρετικά ενδιαφέρον ως ανάγνωσμα και για το ευρύ κοινό, χαρακτηριστικό όχι και τόσο συνηθισμένο για ένα κατά βάση ακαδημαϊκό σύγγραμμα.

Το βιβλίο 'Αστική Ανάπτυξη', σε συνδυασμό με το 'Περιφερειακή Ανάπτυξη' του ίδιου συγγραφέα, αποτελούν πλέον ένα πακέτο βασικών κειμένων ελληνικής βιβλιογραφίας για τους κλάδους της χωρικής ανάπτυξης, της πολεοδομίας και του σχεδιασμού.

Εύα Ψαθά

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης

Πολυτεχνική Σχολή, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Πεδίον Άρεως, 38 334, Βόλος

e-mail: epsatha(AT)uth.gr

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΣΚΑΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ
ΓΟΣΠΟΔΙΝΗ ΑΣΠΑ
ΔΕΦΝΕΡ ΑΛΕΞΗΣ
ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΟΛΓΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΚΑΛΛΙΩΡΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Αραβαντινός Αθανάσιος	- Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ)
Ανδρικόπουλος Ανδρέας	- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Βασενχόβεν Λουδοβίκος	- Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ)
Γιαννακούρου Τζίνα	- Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Γιαννιάς Δημήτρης	- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Δελλαδέτσιμας Παύλος	- Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
Ιωαννίδης Γιάννης	- Tufts University, USA
Καλογήρου Νίκος	- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ)
Καρύδης Δημήτρης	- Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ)
Κοσμόπουλος Πάνος	- Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (ΔΠΘ)
Κουκλέλη Ελένη	- University of California, USA
Λαμπριανίδης Λόης	- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Λουκάκης Παύλος	- Πάντειο Πανεπιστήμιο
Λουρή Ελένη	- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαλούτας Θωμάς	- Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
Μαντουβάλου Μαρία	- Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ)
Μελαχροινός Κώστας	- Queen Mary, University of London
Μοδινός Μιχάλης	- Διεπιστημονικό Ινστιτούτο Περιβαλλοντικών Ερευνών (ΔΙΠΕ)
Μπριασούλη Ελένη	- Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Παπαθεοδώρου Ανδρέας	- Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Πρεβελάκης Γεώργιος-Στυλ.	- Université de Paris I, France
Φωτόπουλος Γιώργος	- Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Χαστάογλου Βίλμα	- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ)

αιχώρος

ΤΕΥΧΟΣ 29 ΕΤΟΣ 2019
ISSUE YEAR

Α. Ντάφλου

4

Μητροπολιτική Διακυβέρνηση - Χωρικός Σχεδιασμός:
Η Τοπική Αυτοδιοίκηση σε προσαρμογή ή απομόνωση

Ν. Κουραχάνης

25

Κοινωνικές πολιτικές στέγης στο Νότιο-Ευρωπαϊκό καθεστώς ευημερίας:
Η στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης Αστεγών στην Πορτογαλία (2009-2015)

S. Michael

49

City Branding Strategies: A model for the diagnosis of the perceived image
of an urban cultural landscape through spatial approaches. The case of Larnaca city

Κ. Πορτοκαλίδης

79

Κεντρικότητα και Αστικό Αποτύπωμα των Ελληνικών Μικρομεσαίων Πόλεων

Π. Πραστάκος, Α. Λαγαρίας

100

Ανάλυση της αστικής μορφής με χρήση χωρικών δεικτών:
Χρήσεις γης και χαρακτηριστικά κατοικιών στην Αττική

Ν. Μυωφά, Σ. Σταυριανάκης

147

Συγκριτική μελέτη των πολιτικών εγκατάστασης των προσφύγων του 1922 και
του 2016 στη μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας

ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Κ. Κουτσόπουλος

174

Το παράδοξο της ανάπτυξης στην Ελλάδα

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Ε. Ψαθά

192

Σεραφεΐμ Πολύζος, (2015)
Αστική Ανάπτυξη